

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Monstris Et Monstrosis, Qvam Mirabilis, Bonvs, Et
Ivstvs, In Mvndo Administrando, Sit Devs, Monstrantibvs**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1647

Capvt XII. Quarta monstrorum caussa Diabolus se transfigurans, vt probet,
terreat, puniat, & suam deformitatem detegat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51168)

Medit.
cap. 29.

stinus Deum ita laudat : *Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas, & absque tadio regis, & nihil est, quod perturbet ordinem imperij tui, vel in summis, vel in imis.*

CAPVT XII.

Quarta monstrorum caussa diabolus se transfigurans, ut probeat, terreat, puniat, & suam deformitatem detegat.

§. I.

Varia Dei, varia diaboli caussa ob quas monstra inducunt.

 Aussam dixi, ob quam Deus benignissimè voluerit virginem, instar vrsæ apparere: hac enim forma perterritus est lupo, qui ovi insidiabatur. Quo pacto autem, in vrsæ specie virgo fuerit tecta, non puto esse disputandum. Sunt enim Deo multi modi, quibus id fieri potuit. Benefecit, quocumque demum fecit modo; dum texit, protexit. Malus dæmon, simia Dei, producit & ipse monstra, Deo vel iubente, vel permittente; sed longè alio fine. Id enim Deus facit, ut potentiam

tiam suam ostendat, vt prodigijs sua & sacramentorum vis innotescat; vt succurrat sanctis; vt virtutes defendat; vt moneat; vt emendet; vt clementer puniendo faciat; ad quas res etiam dæmones, tanquam iræ suæ instrumenta, adhibet; immò etiam ob utilitatem proborum, quorum per dæmones virtutē exercet. Ab alio fine monstrificus est Orcus. Nam nefarius Spiritus idem cum facit, vel terrere vult, vel torquere, vel prodere, vel fallere, vel, quod non inuitus facit, punire & perdere. Quas ob causas plurima sanè Acherontica monstra legimus, iustissimo Numinis iudicio, nequissimo dæmonis consilio, hominibus sæpè apparuisse, vel certè alia prodigia Stygijs artibus procurata. Modi sunt varij, quibus hic se Proteus sistit contuendū; quibusque vera, vel ficta monstra oculis fascinatorum, aut non fascinatorum obijcit. Siquidem & ipse vt formidabile monstrum se repræsentat; & eos, quos in possessionem accepit, monstris similes reddit; & denique in veris vel apparentibus monstris variorum animalium fabricandis laborat. Quæ tria genera ordine percurremus, vt videas non jam Ianum geminum,

C c   seu

seu Quirinum, seu Consiuium, seu Iunoniam, seu Curiatium dicere posse:

Nomina ridebis, modò namq̄ Patulcius idem,

Et modò pacifico Clusius ore vocor:
sed multò magis talem nominum & formarum varietatem Auernalibus polyphis conuenire.

§. II.

Diaboli atra forma apparentes.

Pet. Binsfeld. in tract. de Confess. malefi. cor. præ-lud. 12. Vide Cæl. Rhodig. l. 16. Lect. antiq. c. 5. Matth. 4.

In primis, igitur quia ipse Spiritus, tanquam abortiuus, è cælo cecidit, atque ex Genio pulcherrimo, in deformem admodum draconem est mutatus; de iusto peccator, de capace beatitudinis damnatus, ex angelo diabolus; idcirco vt vel hinc homines vitia abominentur, cogitur plerumque talis apparere, qualis est, hoc est, monstruosus; tametsi subinde etiam se in Angelum lucis sinatur transfigurare. Hinc varios horribilesq̄ prodigiosarum belluarum vultus induit, vt olim Iobum tentaret; vt alios vel in vrbe, vel in solitudine commorantes diuexaret. Et quamquam nescitur, quo schemate Christum sit allocutus, facile tamen cogitatur fuisse tale, ex quo bestia illa nosceretur. Quin etiã quando

quando formam humanam mentiuntur, maligni Spiritus, plerumque alijs sunt proceriores, vel exiliores, vel etiam nani, gibbosi, naso longo, & digno Dunstani forcipe, pedibus caprinis, dentibus aprinis; capite cornuto, vngula fissa, Æthiopico vultu. Ita notus ille Chrysolarius, *ad extremum veniens, eadem hora, qua iam de corpore erat exiturus, apertis oculis vidit, teterrimos viros, & nigerimos Spiritus coram se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustrum raperent.* Ille superbix, ille auaritix, ille luxurix finis erat, quem luculentè describit D. Gregorius, inducijs carentem. Ita quinquennis ille blasphemulus *malignos ad se venisse Spiritus tremantibus oculis puer aspiciens, coepit clamare: obsta pater, obsta. Qui clamans declinavit faciem, ut se ab eis, in sinu patris absconderet. Quem cum ille tremantem requireret, quid videret? Puer adiunxit, dicens: Mauri homines venerunt, qui me tollere volunt.* Iustissimè. quamuis enim tu filius fueris albæ gallinæ, oratio tamen tua & virulenta lingua Genios non meruit candidiores. Atra quoque Æthiopis imagine visus est alastor Brunoni Episcopo Herbipolensi, sedens in saxo Danu-

S. Greg.
lib. 4. diali
cap. 38.

S. Greg.
lib. 4. diali
c. 18.

Auentio
lib. 5. An-
nal. Boio-
rum,

bij, non procul à Greinone, ibi, vbi vorticosum barathrum aquam contorquet, nauesque hiatu maximo haurit atque absorbet, nisi remis pro viribus incumbatur. Quod contigit, cum Episcopus Cæsarem comitaretur, secundo Danubio in Austriâ descendentem. Fugauit hoc monstrum, & insidias eius, signo crucis sacer Antistes, quod utique Cæsari malum struebat inter vortices, quibus intorta nauis obliqua ageretur, & pessum iret. Sed vicit Æthiopem candor Episcopi ostendens quàm vile sit pios habere in comitatu. Anno Christi 1578. celebris illa saga Ioanna Haruileria confessa est magistratui, se diabolo (qui specie hominis atri apparebat staturam humanam excedentis, atrisq; vestibus induti) inde à duodecimo sue ætatis anno fuisse oblatam a matre. Cur atro diabolo? vt vel inde cognosceret puella, se malo domino tradi, & idcirco resiliret. Nota est memorabilis illa Athenodori Philosophi historia, cui vigilantibus consimile visum obuenit infestissimi idoli obambulantis humana macilentæ specie, procera, squalida, catenis vincta, quod in ædibus propter allatas à maligno spiritu molestias, jam diu desertis, indicauit

Ioan. Bodin. Præf. in Demonomâ.

Plin. l. 7. epist. 27.

uit locum, vbi inuenta sunt ossa inserta
 catenis & implicita, quæ corpus æuo ter-
 raque putrefactum nuda & exesa relinque-
 rat vinculis. Sed de hac vmbra dubitari
 potest, animane fuerit, an Genius malus. **Valerius**
Max. l. 1. c. 7. n. 7.
Apud **Valerium Maximum** audiamus. *Apud*
Attium, inquit, M. Antony fractis opibus,
Cassius Parmensis, qui partes eius secutus fue-
rat, Athenas confugit: vbi concubia nocte,
cum solitudinibus & curis mente sopita in le-
culo iaceret, existimauit ad se venire hominem
ingentis magnitudinis, coloris nigri, squalidum
barba, & capillo demisso: interrogatumq;
quisnam esset, respondisse κακοδαίμονα. Perter-
ritus deinde tam tetro visu, & nomine horren-
do, seruos inclamauit, sciscitatusq; est, si quide
talis habitus, aut intrantem cubiculum, aut
exeuntem vidissent? Quibus affirmantibus,
neminem illuc accessisse, iterum quieti, & so-
mno se dedit: atq; eadem animo eius obuersata
est species. Itaq; fugato somno, lumen intro-
ferri insit, puerosq; a se discedere vetuit. In-
ter hanc noctem & supplicium capitis, quo eum
Caesar affecit, paululum admodum temporis
intercessit. Aduertit Thyraus terricola-
menta eiusmodi nocturna mortes homi-
num portendere. Hæc nigra orci monstra
 C c 3 plera-

Pet. Thy-
ræus de
locis in-
festis. p. 1.
c. 6.

pleraque sceleratis missa, terrorem iniecerunt, ut exitium suum vel cauerent, vel ad aliorum exemplum in hac vita inciperent; quod sanè Alastores isti subinde, ingratijs suis ac vel inuiti, facere coguntur.

§. III.

Diabolus Mauri specie Dei seruos ab oratione impediens.

Io. Diac.
in vita S.
Gregorij
l. 4, c. 89.

Sed ad Christianos redeamus Tartareis monstris, patientiæ causa, vexatos. Refert Ioannes Diaconus, Spiritum quendam habitationem suam habuisse, post absidem oratorij, vbi S. Gregorius Deo laudes consueuerat celebrare; eundemque intempestiuo sæpius incurso S. virum orationi intentum tumultuosissimè perturbasse: equos ex stabulo eduxisse: duos ex ipsis præcipientes egisse: viros religiosos eiusdem cum B. Gregorio professionis; nunc in forma cati vnguibus tentasse lacerare, nunc sub specie Æthiopis lanceâ petiuisse. Adeò infestus est Deo per preces supplicantibus, ut varias artes excogitet, quibus orationes sacras interrumpat. Præsertim autem ijs, qui à turba secedunt, ut secum habitare & cum conscientia sua, aut cum Deo soli agere possint, Christum in solitudi-

tem sequentes. E qua etiam eos extrahere
amat, sicut extraxit illum, quem, D. Gre-
gorio teste, D. Benedictus vidit extrahi.
Nam cum vir Dei venisset ad monasterium,
& constituta hora expleta Psalmodia se se fra-
tres in orationem dedissent, aspexit, quod mo-
nachū qui in oratione manere non potuit, qui-
dam niger puerulus per vestimenti fimbriam
foras traheret, extra oratorium scilicet. In
S. Antonij vita legitur, post varias & atro-
ces pugnas, tandem teterrimum draconē
in atrum se vertisse Æthiopem. Cum enim
videret se semper ab eius cogitationibus repelli,
secundum quod scriptum est, stridens dentibus
& ululans, qualis est merito, talis apparebat
& vultu: puer horridus atque niger, ad eius se
genua prouoluens, humana voce flebat dicens:
Multos seduxi, plurimos decepi; nunc autem,
ut à ceteris sanctis, ita & à tuo sum labore su-
peratus. Factus est autem se esse spiritum
fornicationis. Hoc victo atrocissimè à Tar-
tareis laruis verberatus, cum stare pedi-
bus non posset, humi prostratus dicebat:
Ecce ego hic sum Antonius: non fugio vestra
certamina, etiamsi maiora faciatis. nullus me
separabit à charitate Christi. Psallebatq; di-
cens: Si consistant aduersus me castra, non ti-

Ec 4

mebit

S. Greg.
l. 2. dial.
cap. 4.Sur. 17.
Ian.

mebit cor meum. Talia eo dicente, bonorum hostis diabolus admiratus, quòd post tot verbera fuisset ausus reuerti, congregatis canibus suis, & proprio furore se lanians: Videtis, ait, quòd nec spiritu fornicationis, nec corporis doloribus superatus, insuper audacter laceffit nos. Omnia arma corripite, acrius nobis impugnandus est. Sentiatur, sentiatur: debet scire, quos prouocet, &c. Sonitus igitur repentinus increpuit, ita ut loco funditus agitato, & parietibus patefactis, multifaria demonum exinde turba se effunderet. Nam & bestiarum, & serpentium formas induentes omnem protinus locum replenere phantasijs leonum, taurorum, luporum, aspidum, serpentium, scorpionum, nec non & pardorum atq; vrsorum. Et hec singula secundum suam fremebant naturam. Rugiebat leo occidere volens: taurus mugitu & cornibus minabatur: serpens sibilo personabat: luporum impetus inhiabat; pardus discolor à tergo, authoris sui calliditates varias indicabat. Truces omnium vultus, & vocis horrida dirus auditus. Antonius flagellatus atque confossus sentiebat quidem asperiores corporis dolores, sed imperterritus durabat mente peruigili. Et licet gemitum vulnera carnis exprimerent, sensu tamen idem permanens, quae

sida

si de inimicis luderet, loquebatur. Si virium aliquid haberetis, sufficeret unus ad proelium; sed quoniam Domino vos enervante, frangimini, multitudine tentatis inferre terrores: cum hoc ipsum infirmitatis indicium sit, quod irrationabilium induitis formas bestiarum. Rursumq; confidens aiebat: Si quid valetis, si vobis mei potestatem Dominus dedit, ecce prae sto sum; deo rate concessum: Si verò non potestis, cur frustra nitimini? Signum enim crucis, & fides ad Dominum, inexpugnabilis nobis murus est. Certant pictores de his monstris inferni penecillo exprimendis. Videtur enim Stygius archipirata omnes copias totamque classem suam, contra vnum hunc Christi heroem conuocasse. Sed nihil effecit, sciuit enim Antonius, se contra laruas pugnare, tantoque fuit clarior eius victoria, quanto plures diuersioresque hostes superauit.

§. IV.

Variarum bestiarum figurae, in quas se Stygius Vertumnus transfiguratur.

Has autem laruas, fumum, fucum, pigmentum, hanc caliginem & fuliginem, quam Acherons omnem, velut in confluentem collectam, opposuit Antonio, aliàs

etiam sæpe seorsim induxit in theatrum. Meminit infestæ à Tartaro domus in vita Theodori Sicæorum Archimandritæ, Georgius presbyter, Theodori discipulus, in qua & hominibus, & iumentis plurimum molestiarum afferebant cacodæmones. In illa cùm domestici pranderent, aut cœnarent, lapides in mensas à Spiritibus iaciebantur, & telæ mulierum rumpebantur. Tanta quoque murium & serpentum multitudo domum occupabat; vt præformidine nemo ingredi auderet. Antiquum hoc est, nam & cum Eua in serpentis exuuijs, rem suam magnam voluit confabulari. Quin & Gertrudi vt præstigias officiasque faceret, in murem se contraxit; ille utique Angelus, qui olim vertice cælum tangebatur, qui dicebat in corde suo: *Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo*; ecce ille Angelus, cuius operimentum fuerat omnis lapis pretiosus, nunc pugnaturus procedit, qua galea, qua lorica indutus? musculi corio. Nonne hoc est grande monstrum, quod à pulchritudine Angeli, in formam musculi degeneravit? Tanti est tentare, oppugnare, vexare hominem Numini seruientem. Ostensum est

Isa. 14. 14.

autem

autem huc vsq; , malum Angelum vel in mure, vel in Æthiope atrum apparere, vt memores illius : *Hic niger est, hunc tu, Romano, caueo*, eum fugiamus. Aliquando tamē assurgit, seq; ostentat grandio-
 Fundum Barbilianū, ob flagitiosam incolarum vitam, assiduè vehementerq; infestans, in forma ferocientis tauri, nunc oues insectabatur & fatigabat; nunc gregum atq; armentorum custodibus graues molestias afferebat, adeò, vt etiam quidam ipsorum, ob eas intemperies Furiasq; solum mutare coacti sint. Huic tauro alio lanione opus non fuit, quàm qui sacris armis vteretur. Adfuit igitur S. Gregorius, qui *Litaniarum & aque lustralis* præsidio eū profligauit. Misera bestia, sis magna licet, magnum tamen inuenisti antagonistam, cùm Gregorium inuenisti. Meruerant quidem fundi incolæ, non iam arripides Martis boues, quibus ararent, sed igniuomum talem Plutonis taurum; at præualuit sanctissimi Pontificis virtus sacris armis contra profanissimum spiritum vtentis; vt & nos disceremus modum Auerni monstra fugandi. Piè ergo & sapienter agunt, qui non solùm Litanijs Diuos inuocant,

in.

Io. Diac;
 in vita S.
 Greg. lib.
 4. 6. 93.

in fundorum & domorum suarum custodia, sed etiam aquam lustralem & hominum cubiculis, & iumentorum stabulis ubique appendunt; asperguntque, cuius affusionem non potest pati spiritus ille, qui ad ignes est damnatus, authoratusque. Quid ni autem Vertumnus iste de tauro in equum, aut centaurum; & rursus de gigante in pygmæum mutetur? Ingrediamur in fodinas metallicas. An non ibi Spiritus Annebergicus operarios duodecim viros vno flatu interfecit? Contigit id in specu, qui *Corona Rosaica* appellatur, estque argenti diues. Apparuit autem tunc specie equi habentis procerum collum, & truces oculos, ac velut adhinniens, ex immani rictu flatum emisit infernali sulphure venenatum. Nimirum vt non sine cupiditate, ita neque sine discrimine effodiuntur opes, quas natura in viscera terræ abstru-
fit. Hinc alter Schnebergicus spiritus, nigro cucullo vestitus, qui in fodina Georgiana, operarium è solo sublatum, in superiore loco maximæ illius concauitatis, quondam feracis argenti, non sine inclementi corporis attritu collocauit. In multis alijs fodinis auri, visuntur tripalmes
masculi

lo. Diet.
in vita
Greg. lib.
4. c. 23.
Munsterus lib. II,
Cosmograph.
cap. 15.
ex Georgio Agricola.

masculi versicoloribus tunicis vestiti, qui velut Gryphes id metallum custodiunt; neque rarò de vicinia audiuntur tanquam malleatores rupem extundentes. Ita neque vllarum pecudum, neque vllorum hominum forma tam est vilis, in quam gigantes isti non intrent; in muscas, in formicas; in omnes figuras.

§. V.

Acherontici Protei, versipelles ludi.

Quia enim admodum rarum est damnatorum animas, vel ad breue tempus, ex Orco emitti, dæmones earum vice funguntur, in hominibus diuexandis, eamq; in rem varios vultus mentiuntur. Quod credibile est Athenis Athenodoro contigisse de quo memoravi. Clariùs tamen euenit Còrinthi in domo Eubatidæ, vt memorat ipse Pythagoricus Arignotus.

Inhabitabilis illa erat domus, propter terribilitatem. Quod si quis inhabitasset, expauescens subito fugiebat. Deciderat ergo iam, et tumq; rumpebatur. Nullus erat, qui ingredi auderet. Arignotus hec audiens, incantationibus & carminibus armatus, domum ingreditur, Umbram, si appareat, domo exacturus. Dum tacitus in vastissimo atrio sedens,

Apud Lucian. in Philopseude.

ad

ad lumen legit, adest demon squalidus, hirsutus, & tenebris nigrior: tentatq; si qua ratione terreat, & expugnet: & nunc in canem, nunc in taurum, nunc in leonem se vertit. Nihil his omnibus commouetur Arignotus; sed assumpto carmine, in quendam domicilij tenebrosum angulum, Spiritum compulit, ubi mox ille disparuit. Manè sumtis ligonibus inßit effodi locum, ubi Spiritum se condentem noctu obseruarat. Inuenitur cadaver hominis defuncti, quod exhumatum, ubi sepultura fuit traditum, omnis infestatio domum reliquit. Vides varias figuras dæmonis potestatem habentis ibi, ubi cadauera sunt suorum? Quanquam etiam in pœnam eorum, id permittere diuina Nemesis potuit, qui fortasse inibi locorum innocentē occiderunt; ac ne facinus erumperet, in eadē domo clam sepeliuerunt. Vides dæmonem canem? vides taurum? vides eum, qui circueit tanquam leo rugiens quarens quem deuoret?

§. VI.

Diabolus draconis forma descriptus.

Vis etiam videre draconem? Audijt eum saltem allegoricè describi Iob, quem expertus est verberantem. *Ecce Behemoth,*

Iob. 40;
41.

quem

quem feci tecum, foenum quasi bos comedet :
 fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in
 umbilico ventris eius. Stringit caudam suam,
 quasi cedrum, nervi testiculorum eius perple-
 xi sunt. Ossa eius velut fistula aris, cartilago
 illius, quasi lamina ferrea. Quis reuelabit fa-
 ciem indumenti eius? & in medium oris eius
 quis intrabit? Portas vultus eius quis aperiet?
 per gyrum dentium eius formido. Corpus illius
 quasi scuta fusilia, compactum squamis se pre-
 mentibus. Vna uni coniungitur, & ne spiracu-
 lum quidem incedit per eas. Vna alteri adhere-
 bit, & tenentes se nequaquam separabuntur.
 Sternutatio eius splendor ignis, & oculi eius ut
 palpebra diluculi. De ore eius lampades pro-
 cedunt, sicut tada ignis accensa. De naribus
 eius procedit fumus, sicut olla succensa atque
 feruentis. Halitus eius prunas ardere facit,
 & flamma de ore eius egreditur &c. Eundem
 alius delineans ait: Ecce draco magnus, ru-
 fus, habens capita septem, & cornua decem:
 & in capitibus eius diademata septem: & cau-
 da eius traherat tertiam partem stellarum ce-
 li. Vnde merito dictum est, apud Iob:
 Stringit caudam suam, quasi cedrum. Qui p-
 peni? cum ille daemon, quem S. Antonij
 imperio expulit ab adolescente S. Paulus
 Simplex,

Iob. 41. 4.

Apoc. 12.
3.

Pallad. in
hist. Lau-
fiac. sec.
35.

S. Greg.
l. 4. dial.
c. 37.

Simplex, mutatus fit in maximum draconem circiter septuaginta cubitorum, recedens in mare rubrum. Alius Theodorus nomine puer fuit, ait D. Gregorius, qui in monasterium meum, fratrem suum necessitate magis; quam voluntate secutus est. Cui nimirum graue erat, si quis de salute sua aliquid loqueretur. Bona enim non solum facere, sed etiam audire non poterat; nunquam se ad Sancta conuersationis habitum venire iurando, irascendo, desidendo testabatur. In hac autem pestilentia, qua nuper huius urbis populum magna ex parte consumpsit, percussus in inguine est perductus ad mortem. Cumque extremum spiritum ageret, conuenerunt fratres, ut egressum illius orando protegerent. Iam corpus eius ab extremâ parte fuerat premortuum; in solo tantum pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres cœperunt tantò pro eo enixius orare, quantò eum iam videbant sub celeritate discedere. Tunc repente cœpit eisdem fratribus assistentibus clamare, atque cum magnis vocibus orationes eorum interrumpere, dicens: recedite, recedite. Ecce Draconi ad deuorandum datus sum, qui propter uestrâ presentiam deuorare me non potest. Caput meum iam suo ore absorbit, date locum, ut non me amplius

amplius cruciet, sed faciat, quod facturus est. Si ei ad denorandum datus sum, quare propter vo- moras patior? Tunc fratres coeperunt ei dicere: quid est, quod loqueris frater? Signum tibi S. Crucis imprime. Respondet ille dicens: Volo me signare, sed non possum: quia squamis huius draconis premor. Cumq; hoc fratres audirent, prostrati in terram cum lacrymis coeperunt pro ereptione illius vehementius orare. Et ecce subito coepit ager clamare dicens: Gratias DEO, Draco qui me denorandum acceperat, fugit, orationibus vestris expulsus stare non potuit. Pro peccatis meis modo intercedite, quia conuerti paratus sum, & sacularem vitam funditus relinquere. Homo ergo, qui, sicut iam dictum est, ab extrema corporis parte fuerat premortuus, reseruatus ad vitam toto corde ad Deum conuersus est. Hæc D. Gregorius, qui mox sequenti capite aliud terribilius exemplum subiungit his veris: Est etiam nunc apud nos Athanasius ex Isauria presbyter, qui in diebus suis Iconij, rem terribilem narrat euenisse. Ibi namque, ut ait, quoddam monasteriũ Thongolatom dicitur, in quo quidam monachus magna estimationis habebatur. Bonis quippe sernebatur moribus, atque in omni actione sua

D d

compo-

Idem c.
38. eiusd.
lib.

compositus, sed sicut ex fine res patuit, longè aliter, quàm apparebat, fuit. Nam cùm ieiunare se cum fratribus demonstraret, oculis manducare consueverat. Quod eius vitium, fratres omnino nesciebant. Sed corporis superueniente molestia, ad vita extrema perductus est. Qui cùm esset in fine, fratres ad se omnes, qui monasterio inerant, congregari fecit. At illi tali, ut putabant, viro moriente, magnum quid ac delectabile se ab eo audire crediderant. Quibus ipse afflictus & tremens compulsus est prodere, cui hosti traditus cogebatur exire. Nam dixit: Quando me vobiscum credebatis ieiunare, occultè comedebam, & ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua pedesq; colligauit: caput verò suum intra os meum mittens, spiritum meum ebibens extrahit. Quibus dictis statim defunctus est, atq; ut pœnitendo se liberare potuisset, à dracone quem viderat, expectatus non est.

Parænes.
de ruina
Lucif. à
cap. xi.
xii. &c.

Plura de cacodæmonum forma & deformitate qui legere vult, librum meum de ruina Luciferi adeat, vbi hoc argumentum fusè tractaui.

§. VII.

Quibus modis demon apparere soleat?

Ex historijs huc vsque recensitis satis constat

constat, diabolum ipsum specie monstrosa
 & corporali apparere, sicut Eux apparuit, Gen. 3.
 in figura serpentis; quamvis non constat, Matth. 4.
 qua figura fuerit, quando cum lapidibus
 ad Christum, in deserto, accessit tentator.
 Teste etiam S. Damasceno, *Mali angeli po-* S. Dama-
testate à Deo concessa, & viribus pollent, & scen. l. 2.
immutantur, & in quamlibet formam (ut de fide
quidem apparent) migrant. Scire igitur ali- cap. 4.
 quis volet: Quo pacto ita possint appare- S. Thom.
 re? Aio duobus modis id fieri posse, primò 2. 2. q. 171.
 per ludificationem sensuum, ita ut non- a. 5. ad 2.
 nulla, quæ de illis narrantur, in visione & q. 173.
 phantastica duntaxat atque imaginariâ a. 2. 3. &
 contingant; adeoq; solâ apparentiâ, præ q. 174. a. 2.
 stigijs & illusione. Eiuscemodi illusiones ex S. Aug.
 facile fieri possunt per motum localem. lib. 9. Ge-
 Negari certè nequit, ipsos quoque bonos nel. ad lit.
 Angelos sæpe solùm secundùm internam c. 19.
 imaginationem hominibus loqui & appa-
 rere. Quemadmodum & multæ Angelorû
 visiones, in Apocalypsi narratæ, solùm in-
 teriùs in phantasia factæ videntur; neque
 rarò sagæ à dæmonibus illuduntur, cum
 ad varia se se loca vehi existimant domi-
 dormientes. Secundò tamen non omnes
 eiusmodi apparitiones dæmonum sunt.

S. Thom.
I. p. q. 51.
a. 2.

imaginariæ duntaxat, sed sæpe assumunt vera, atque exterius sensibilia corpora, ita ut ab omnibus videri queant, aut audiri, aut tangi. Quæ corpora non sunt illis spiritibus naturaliter, ac substantialiter unita. Neque enim Angeli sunt corporei, aut formæ ex natura sua ad corpora substantialiter informanda idoneæ. Assumunt tamen corpora non per solum motum localem, alioqui omnia corpora quæ locomouent, ut calum, & homines, v. g. Habacuc per aërem portatum, dicerentur assumpsisse. Ut ergo in assumtis corporibus possint verè apparere, necesse est illa corpora esse visibilia, & tangibilia, & adeò ut habeant colorem, duritiem, frigus, calorem, aliasque qualitates, per quas possint tangi, videri, vel alio modo sentiri. Quod fit, dum agentia & passiva artificioso modo applicantur, figuram formantia, in qua se volunt præsentare. Vbi eadem est bonorum & malorum Angelorum ratio. Quis dicat, Euam à serpente illusionem tantumphantasiæ aut oculorum ita deceptam esse, quemadmodum in somnijs, aut præstigijs fieri solet? Quis neget, dæmonem ad Christum visibiliter accessisse? Quis credat?

Gabrie

Gabrielem ad Dei matrem, alios Angelos ad Magdalenam in die Resurrectionis, vel ad Apostolos in Ascensione Christi, per phantasiam tantum locutos? Fuit ergo id, per quod dæmon Eux, aut Christo, & boni Angeli Mariæ utriusque, ac Apostolis apparuerunt, aliquid externum, & aptum ad sensus eorum externos naturaliter immutandos. In hanc sententiam scribit S. Augustinus: *apparuisse hominibus Angelos in talibus corporibus, ut non solum videri, verum etiam tangi possent, verissima scriptura testatur.* S. Isidorus etiam modum explicans ait: *Angeli corpora, in quibus hominibus apparent, de supremo aëre sumunt, solidamque speciem ex caelesti elemento induunt, per quam humanis obtutibus manifestius deteguntur.*

S. August. lib. 15. de ciuit. cap. 23.
S. Isidor. lib. 5. de summo bono cap. 10.

§. VIII.

Vera, vel phantastica apparitionis discrimen, & modus.

Indicium autem valde probabile, ad imaginariam & externam apparitionem, discernendam à S. Thoma illud est traditum, quod ea, quæ solum per imaginariam apparitionem, aut per illusionem sensuum fiunt, tantum quoque appareant illi homini, qui specialiter illuditur, non tamen

communiter ab omnibus videantur: exter-
nam autem apparitionē alij etiam indiffe-
renter intueantur. Quod indicium ita
verum est, vt tamen non sit necessarium.
Potest enim interdum Spiritus exteriùs ali-
cui visibiliter se obijcere, vt oculis con-
spiciatur ab ipso solo, alijs circumstanti-

Act. 9. 7. *bus nihil videntibus. Quo pacto viri illi,
qui comitabantur Paulum, stabant stupefacti
audientes quidem vocem Christi, neminem*

Dan. 10. *autem videntes. Et Daniel, Lenani, inquit,
oculos meos & vidi, vbi subiungit, vidi au-
tem ego Daniel solus visionem, porrò viri, qui
erant mecum, non viderunt.*

In quæ verba
Pererius monet, in potestate Angelorum
esse, cum in assumtis corporibus apparent,
sui aspectum, quibus volunt, vel exhibere,
vel denegare. Qua autem id virtute, fa-
ciunt? SS. Angelos ait Suarez, id facere
posse virtute diuina, *quia fortè in assumtis
corporibus participant hanc proprietatem cor-
poris gloriosi: nam istud per voluntatem anima
potest se manifestare, cernendumq; præbere uni,
& non alijs, etiamsi sint aquè propinqui, &
nullum obstaculum interponatur, sicut in ex-
emplo de vocatione Pauli Christus Dominus
fecit, præsentiam suam Paulo concedendo, &*

**Franc.
Suar. lib.
4. cap. 33.
de Ange-
lis.**

in socijs eandem subtrahendo. Atqui hoc
 facere constat & malos Spiritus, qui in
 acie astant vni à quo videntur, & non
 ab alijs etiam præsentibus militibus. Quin
 ipsas quoque sagas ac magos inuisibiles
 reddunt, cum volunt. Quod utique non
 faciunt virtute diuina, Qua ratione igitur?
 Nimirum immutando medium, & ponen-
 do obstaculum impressioni specierum visi-
 bilium, quod potest Spiritus tanta celeri-
 tate facere; vt non impediatur transitum
 specierum ad oculos eius, cui apparere vult;
 impediatur verò transitum ad aliorum ocu-
 los, vt post Richardum docet modò lau-
 datus Pater.

Richard.
 in 2. dist.
 8. 2. 2. q. 3.

§. IX.

*Diabolus apparens, cogitur se signo aliquo
 prodere.*

Quin quoque ipse dæmon etsi videatur
 ab eo, quo cum agit, potest tamen, qua-
 dam latentis monstri indicia ad tempus
 subducere, quæ postea cogitur detegere,
 diuina prouidentia, in cautelam hominis,
 ita disponente. *Author est Thomas Mona-*
chus, homo minimè malus, cuius ego fidem pro-
bitatemq; pluribus in rebus expertus didici, in-
quit Alexander ab Alexandro, qui serio mi-

Alexand.
 ab Ale-
 xand. l. 4.
 Genial.
 dier. c. 19.

D d 4

hire-

hi retulit, quod cum in monasterio & sacris
 edibus, qua in Lucanis montibus sunt, cum
 pluribus iurgatus foret, & post immedica con-
 uicia & rixas, animo perturbato, inde se pro-
 riperet: cum per nemora iter solus intenderet,
 speciem hominis vultu tetro, nigra barba, pro-
 missis tunicis, vultu adspectuq; deformi & sa-
 uo, obuiam habuisse: quem cum compellaret,
 quid ille solus per deuia errabundus incederet,
 dixit equum, quo vectabatur, amisisse, atq; in
 proximos campos illum euasisse credere: cumq;
 per sinus inuios equum una quasitum perge-
 ret, ad profluentem, in cuius alueo gurgites
 magni & formidabiles redundabant, deuenisse.
 Et cum Monachus, ut aquam traiceret, cal-
 ceos sibi eximere appararet, illum magnopere
 coegisse, & peruicisse tandem, ut super spatulas
 suas ascenderet, potiusq; a se, qui corpore maior
 erat, vectaretur: qui acquiescens cum super
 illius spatulas, ut succollaretur monachus
 ascenderet, illeq; in aquam ingredi appararet,
 dum vada exquirat, illius pedes non humana,
 sed tetra & deformi specie conspexit. Quo ani-
 maduerso, terribili horrore percitus Deum, ut
 sibi praesto esset, acclamauit. Mox Demonem
 & diram illam speciem, diuino audito verbo,
 stridore querulo, & vi maxima, quanta dici
 potest,

potest, ita è conspectu abiisse dicit, ut imminen-
tem quercum ingenti impetu colliserit, ac per-
fractis ramis funditus euerterit, ipseq; con-
sternatus atque exanimis diu iacuerit. Cre-
debat enim, quòd à vero non abhorret, nisi pra-
uidisset, illum in rapidissimos vortices, & va-
ragines fluminis praaltas se fuisse necaturum.
Quis neget hunc dæmonem corpus assum-
sisse? Sed pedes occuluit longioribus tuni-
cis; quas aquam ingressurus attollere est
coactus, vt bestia infernalis è vestigio suo
cognosceretur. Utinam & alij eundem spi-
ritum omnis mali machinatorem agno-
scerent, cui sese in stagnum ignis ardentis
deportandos tradiderunt. Quàm illi altè
exclamarent, quàm citò ab eius humeris
resilirent, neque se deferri ad Stygios vo-
rtices permetterent? Ad hoc Deus hos ma-
los genios plerunque non finit corpora
assumere, nisi monstrositate notata, vt, si-
cut Iudæi ex assuta plagula, noscantur, &
horreantur.

§. X.

*Spiritus aliquando vera, aliquando ex aère
aliauè materia facta corpora assumere.*

Si igitur vera quoque corpora assumunt
Spiritus, qualianam sunt corpora illa? ve-

D d 5

rorumné

Aug. lib.
3. de Tri-
nit, c. 10.

rorumné Æthiopum, draconum, leonū?
Respondet D. Augustinus, spiritum posse
assumere corpus verum animalis præexi-
stentis, vel etiam de nouo formare corpus,
vt illud assumat. Potuit igitur seductor in
specie serpentis cum Eua confabulatus vel
esse spectrum serpentis, vel verum animal;
vti & quando in larua incedit aliarum be-
stiarum. Et deprehensus est Spiritus sæpe
assumere corpus animalis præexistentis,
quin etiã cadauer hominis defuncti. Quod
cùm fit, monent authores, non permitti
dæmoni, circa corpora eorum, qui iusti &
in diuina amicitia ex hac vita decesserunt.
Est enim hoc diuinæ amicitia non consen-
taneum. Maiorem habet potestatē in cor-
pora eorum, quorum & animas habet su-
biectas. Potest igitur ea mouere, portare,
& in ijs se præbere tangendum, palpandū,
videndum. Quod fecit in illo, quem cu-
riosum & magica imperitè tractantem in
musæo Cornelij Agrippæ occisum, postea
à Cornelio domum redeunte, ac adiuran-
te coactus est, tanquam viuum in forum
producere, vt in rixa percussus, videretur
inibi etiam interemtus. Frequentiùs tamē
spiritus assumit corpus, quod ipse ex spif-
sato

S. Bona-
ment. in
2. p. dist.

fato aëre, aut alio elemento, concurrente aliqua mixtione subtilium corporum, per artem Angelicam applicatorum, & se inuicem transmutantium, vt ex eis vna substantia resultet apta ad talis corporis representationem. Aiunt Angelos sanctos fumere hanc materiam ex purioribus corporibus, quæ in superiore parte aëris inveniuntur; à dæmonibus autem ex locis terrestribus humidioribus, & fortasse immundis ac cœnosis, eò quòd, in pœnam suæ malitiæ, aliud eis non permittatur.

§. XI.

*Ob quas causas tam turpis appareat superbus
alioqui Spiritus?*

Animaduertite igitur, mortales, qualem aduersarium; attendite, peccatores, qualem dominum; videte magæ & saggæ, qualem sponsum habeatis; ex qua materia corpus gerat compactum, aut qualia de patibulis, vel rotis, vel bustis cadauera mutuet, vt se vestiât, & vobis ornet. Animaduertite, qua forma se vobis sistat; quã ater, quã teter, quã squallidus, quã monstruosus appareat? Putatis, hoc superbum illum spiritum libenter facere; qui vtique mallet in specie pulchra, regia, cælesti

lesti

lesti videri, vt admirationi esset eius pulchritudo, & ad decipiendum aptior frons blandiens; sed cogitur diuina voluntate, vt in sordida & humano generi inuisa forma, vel etiam metuendo vultu plerumque se præbeat intuendū. Sic tumor illius premitur; sic fastus humiliatur; sic innotescit quantum à sua origine degenerarit; quantumque peccato sit deformatus; sic homines docentur, quantis monstris seruiant, si se sinunt seduci; sic peccatores monentur, qualium prodigiorum, in inferno sint habituri societatem. Apud Athenienses, si semimares, aut insoliti animalium partus, & alia monstra informia edita essent, foetus exportari, & in mare, vel flumen deijci iuebatur. Quid aliud vult Deus, cum talia dæmonum monstra finit videri, quàm vt ea detestemur, amoliamur, & in mare Creticum, procul à nobis, immò in barathrum illis debitum ablegemus? Pudor est, amentia est, insania est, nos illum qui pro nobis passus est tam dira, qui pro nobis sanguinem & vitam fudit, qui *speciosus est præ filijs hominum*, spernere, ipsumque Saluatorem nostrum, amabilissimumque IESVM nostrum fugere, repudiare, auer-

fari;

Alex. ab
Alexand.
lib. 5 Ge-
nialium
dierum
cap. 27.

fari; & audire, sequi, ah sæpenumero etiam colere ac venerari, tam vile, tam turpe, tam execrandum monstrum, perditorem nostrum, & animæ nostræ latronem, draconem sæuissimum, qui aliquando non solum nobis insultans hoc ipsum exprobrabit; sed etiam aduersus Redemptorem nostrum de tam insipiente perfidia nostra gloriabitur. Quam rem etiam atque etiam considerans D. Basilius, in hunc modum proponit. *Terribilis me quidem cum mentis consternatione horror inuadit metuentem videlicet, ne si aliud agendo in rebus futilibus ac vanis animum occupauero, à Dei charitate deiectus Christo dedecori sim. Qui enim assidue nunc suis nos artificijs circumuenire, & mundialis istius vitæ illecebris inescans omni conatu efficere studet, ut datorum nobis à Deo beneficiorum, Deiq; ipsius memoriam ex animis nostris reuellat, is, ubi hinc migrauerimus, cum animarum nostrarum exitio nobis insultans, vehementissimeq; insectans, contumtionem Domino nostram contumeliosè exprobrabit, contumaciaq; ac defectione ab ipso nostra, gloriandi materia aduersus illum utetur, quòd videlicet, cum nos ipse neque crearit, neque pro nobis mortem subierit, sibi tamen, spretis contumtionisq;*

S. Basil.
in Reg.
fus. disp.
2. iur.

temptisq; Dei preceptis obsequentes habuerit. Equidem istam ego futuram aduersus Dominum contumeliosam opprobriationem, ac dedecus, & insolentem hostis gloriationem, grauiora longè esse statuo, quam ea, qua sunt in gehenna supplicia, materiam videlicet nos aduersario Christi, gloriosius se se aduersus illum efferendi extitisse, qui concilianda nobis causa salutis & mortuus sit, & resurrexerit: cui etiam vel hac gratia maiorem in modum debitores sumus, sicut scriptum est.

§. XII.

Monstrorum Acheronticorum fœditas horrorem parit.

Superest ergo, vt hæc monstra horreamus, fugiamus, detestemur. Quod sancti sanè tantò ardentius faciunt, quanto censent clariùs, sibi bonum esse adhærere Deo. Nam & Sanctis apparet, vt in Iob, in D. Ioanne, in Antonio, in Dunstano, in Brunone Episcopo Herbipolensi, in ipso Christo est demonstratum. Cum his velut miles congressus est, vt ex certamine victores prodirent, tantoq; fierent illustriores, postquam vicissent. Alijs apparet Dei beneficio, vt territi desinant peccare, & resipiscant. Alios omnino deuorat, quibus

S. Greg^o
l. 4. dial,
cap. 38.

non in illorum, sed, vt D. Gregorius ait, ad solam utilitatem audientium eiusmodi historias, adest morituris. Ita à quinquenni puero, ita Chrytorio, ita Monacho hypocrita visus est. De Chrytorio hæc habet. *Panore tetra eorum spirituum imaginis huc illucq³ vertebatur in lectulo, iacebat in sinistro latere, aspectum eorum ferre non poterat; vertebatur ad parietem, ibiq³ aderant. Cumq³ constrictus nimis relaxari se iam posse desperaret, cepit magnis vocibus clamare: Inducias vel usq³ manè, Inducias vel usq³ manè. Sed cum hac clamaret, in ipsis vocibus de habitaculo sua carnis euulsus est. De quo nimirum constat: quia pro nobis ista, non pro se viderit, vt eius visio nobis proficiat, quos adhuc diuina patientia longanimitè expectat. Nam illi tetros spiritus ante mortem vidisse, & inducias petisse, quid profuit, qui easdem inducias quas petijt, non accepit? Quanquam igitur talia monstra videntibus nullum fructum afferant, afferunt tamen audientibus, & legentibus, in quem solum finem à Deo non minùs benignè, quàm iustè contingere, permitterentur; & tamen non in hunc solum finem permittuntur; quia sæpe talia aspicientes agnoscunt, quid meruerint, & auxilia*

auxilia petunt, quæ prius respuerunt. In quam rem fit vel vnicum hoc exemplum, quod Alexander ab Alexandro recenset. Ita enim loquitur.

§. XIII.

Vtile esse, ut subinde talia monstra terreant peccatores.

Alexand.
ab Ale-
xandro
lib. 4. Ge-
nial. dier.
c. 19.

Non est profectò fabulosum, quod apud sanctos viros autores memorant, ut cum tetrus spiritibus, quos demones vocant, congressum habuerint, illosq; diuersis imaginibus, ac specie multiplici prope deluserint: Siquidem nostra memoria id euenisse compertū est. Nuper amicus meus summus ingenio, & fide singulari, rem dictū admirabilem, hæc prædentibus nobis, sibi euenisse narravit: quod cum credi vix posset, multorum testimonio comprobavit: se, cum apud coniunctissimum & sibi familiarem Neapoli diuerneret, & noctis silentio clamantis de via, & vocem hominis auxilium implorantis audiuisset, cum accenso lumine accurrisset, ut quid rei esset inquireret, ibi Demonem, & dirum quoddam numen tetra & horribili specie conspexisse, qui iuuenem quendam clamantem & reluctantem, in via infestis manibus innadere quarebat, quo conspexto, cum miser ille ad ipsum, quem propè vide-
bæ

bat accurrisset, & ne apprehenderetur, quanto poterat nixu, ipsius vestem & manum apprehendisset, se, diuino sapius aduocato nomine, cum multum diuq; frustra fuisset reluctatus, vix tandem Dæmonem abegisse. Quo demum abacto, cum iuuenem animo consternatum in domum recepisset, nunquam quod se dimitteret, aut pallium relaxaret, quinisse efficere. tantaque eum torpedo inuasit, ut mente euicta sui compos non esset, cum sibi prorsus representari, & ante oculos obuersari illa species videretur. Tandem ad se redditus, rem quo pacto se habuerit enarrauit. Constat enim prauis eum moribus, & inciuilibus, cum DEI contemptu diu vixisse, in parentesq; tunc iurgatū contumelias & intoleranda probra dixisse, de notationibus execrationibusq; diris ab eis agitatum abisse. Hæc Alexander. Et adhuc miramur talia patientes? miremur potius talia facientes. Æquum est, vt turpes laruæ inuadant turpia facientes. Habet magistratus lictores, quos mittit ad rebelles. Dei lictores sunt dæmones, ex merito igitur illis plectit impios, ac præsertim parentum contemptores. Felix, qui, ne plectatur, territus exclamat auxiliumque vocat. Solent & parentes, vt terreant liberos suos,

Ec

illis

illis nescio quas umbras, & hirsuta monstra, extra hypocaustum vagantia, minitari. Memini & ego non ita pridem insignem ingenio & nobilitate adolescentem eiusmodi intemperijs agitatum, non ausum dormire solum, non egredi sine comite extra limen hypocausti, nocturno tempore: denique metuentem vehementer, ne à cacodæmone abriperetur; causam ipse probè nouerat. Quàm ille tum ad me cupidè cucurrit? quàm opem meam sollicitè implorauit? ac propè hanc ipsam mihi tunicam à corpore abstulit, cupiens, ut ad Exercitia spiritualia eum promouerem. Sed non erat tum tempus eum admittendi: satis illum diabolus exercebat, cuius terriculamenta illi utile erat experiri, donec disceret causam potius molestiarum, quàm molestias ipsas exhorrere. Sic & Apostolus olim fecit, ita scribens ad Corinthios: *Ego quidem absens corpore, presens autem spiritu, iam iudicavi ut presens, eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri IESU Christi, congregatis vobis, & meo spiritu, cum virtute Domini nostri IESU tradere huiusmodi satanae in interitum carnis, ut spiritus saluus fiat, in die Domini nostri IESU Christi.*

1. Cor. 5. 3.

CAPVI